

รายงานวิจัยการประเมินผล

โครงการศูนย์ต้อนรับผู้ร่วมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

กันยายน 2551

บทสรุปผู้บริหาร

(Executive Summary)

การวิจัยประเมินผลโครงการศูนย์ต้อนรับผู้ร่วมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานตามโครงการ (2) เพื่อประเมินผลกระทบของโครงการ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ไม่เอื้อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินโครงการ และ (4) เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยให้โครงการที่มีลักษณะนี้เกิดผลดีต่อการส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่อประชาชนในอนาคต

กรอบความคิดในการประเมินครั้งนี้ ประยุกต์ใช้วิธีการประเมินแบบ CIPP Model และการประเมินผลสรุปโครงการ (Summative Evaluation) เป็นแนวทาง ประชากรตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 709 คน ประกอบด้วย (1) ผู้บริหาร โครงการและเจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ จำนวน 59 คน (2) เยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการ จำนวน 400 คน ในจำนวนนี้เป็นเยาวชนที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดนราธิวาส จำนวน 100 คน จังหวัดยะลา 100 คน จังหวัดปัตตานี 100 คน จังหวัดสงขลา 50 คน และจังหวัดสตูล 50 คน (3) ผู้ปกครองของเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการและประชาชนในชุมชน จำนวน 250 คน จากจำนวนนี้เป็นประชากรตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง เยาวชนและประชาชนจากจังหวัด นราธิวาส 50 คน จังหวัดยะลา 50 คน จังหวัดปัตตานี 50 คน จังหวัดสงขลา 50 คน และจังหวัดสตูล 50 คน การเก็บข้อมูลใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2551 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนที่เป็นประชากรตัวอย่าง ผู้ปกครองเยาวชนและประชาชนในชุมชน โดยการนำแบบสอบถาม ไปให้ประชากรตัวอย่างตอบ แล้วเก็บรวบรวมคืนด้วยตนเอง ส่วนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้กับประชากรตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ ณ สถานที่ที่ทำงานของกลุ่มประชากรตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปสาระสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลของการประเมิน สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลของโครงการ

ปรากฏว่า (1). ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรมของเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (2). ระดับการประพฤติปฏิบัติของเยาวชนตามบทบาทการเป็นแกนนำด้านการส่งเสริมเผยแพร่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด นอกจากนี้เยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมยังมีความตระหนักในเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติสำหรับตนเองในการเป็นแกนนำทางด้านศาสนา ด้านการส่งเสริมเผยแพร่การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในชุมชน ด้านการอำนวยความสะดวกธรรมชาติธรรม และด้านการพัฒนาตนเองและการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับเยาวชนในการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในชุมชน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามโครงการศูนย์ต้อนรับผู้ร่วมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถสร้างผลสำเร็จ บรรลุ ประสิทธิผลของการดำเนินงานได้ ตรงตามเป้าหมายของโครงการ

2. การประเมินผลกระทบของโครงการ

ผลการประเมินปรากฏว่า (1) ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเยาวชนและประชาชน เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างสันติตามหลักศาสนา และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน (2) ระดับพฤติกรรมของเยาวชนในการเป็นแกนนำด้านการส่งเสริมเผยแพร่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเยาวชนและประชาชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมิน

นอกจากนี้การดำเนินงานตามโครงการ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญอีกหลายประการ ดังนี้

1). ผลกระทบต่อเยาวชน การดำเนินงานตามโครงการ เยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการเป็น “สื่อบุคคล” ที่เหมาะสมในการกระตุ้นให้ประชาชนเรียนรู้และตระหนักในการคุ้มครองสิทธิของตน เยาวชนเป็นผู้ประสานงานให้คำแนะนำแก่ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิให้รู้จักใช้ช่องทางกฎหมายและช่องทางสังคมในการแก้ไขปัญหาของตน

2). ผลกระทบต่อครอบครัวของเยาวชน การดำเนินงานตามโครงการส่งผลให้มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเยาวชนมีความพึงพอใจที่เยาวชน ได้มีโอกาสพัฒนาในด้านศาสนา มาใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน สามารถเป็นแกนนำร่วมกับเพื่อน ๆ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการเล่นกีฬาและเผยแพร่ความรู้เรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่เยาวชนและคนในชุมชน

3). ผลกระทบต่อชุมชน โครงการได้ส่งผลกระทบต่อชุมชน ชาวชนที่ได้ผ่านการอบรมตามโครงการ ไม่สร้างปัญหาให้กับชุมชน แต่กลับทำประโยชน์แก่ชุมชน โดยการเผยแพร่ความรู้เรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในชุมชน

4). ผลกระทบต่อสังคม โครงการนี้ส่งผลกระทบด้านบวกต่อสังคม กล่าวคือ ชาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของศาสนา และใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการดำรงวิถีชีวิตประจำวัน สามารถกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติตนตามคำสอนของหลักศาสนาได้ทำให้สังคมเกิดความสงบสุขได้ในวงกว้าง

5). ผลกระทบต่อปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การดำเนินงานตามโครงการทำให้ชาวชนรู้เท่าทัน และไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้ก่อการร้าย ทำให้ลดปัญหาการก่อความไม่สงบ

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามโครงการศูนย์ต้อนรับผู้ร่วมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลกระทบในระดับมากและเป็นไปในทางบวก ต่อชาวชน ผู้ปกครองเขชนครอบครัวของชาวชน ชุมชน สังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1). ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับวิทยากรกระบวนการ ควรมีการฝึกอบรมวิทยากรกระบวนการให้มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2). ควรปรับระดับความยากง่ายของเนื้อหา โดยเฉพาะในส่วนของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาให้ง่ายขึ้น หรือสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชาวชนเพิ่มขึ้น

3). ควรมีการปรับเพิ่มเนื้อหาในคู่มือชาวชน ให้มีเนื้อหาสาระมากขึ้นเพิ่มเติมในส่วนของกรณีศึกษา และลดระดับของเนื้อหาให้ผู้รับการอบรมสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการเผยแพร่ได้ง่ายขึ้น

4). ควรมีการจัดทำสื่อ และจัดให้มีการสนับสนุนสื่อต่าง ๆ ให้แก่ผู้ผ่านการอบรมสามารถนำไปใช้ในชุมชนได้

5). ควรมีโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องหลังจากที่เสร็จสิ้นโครงการ

6). ควรมีการส่งเสริมให้กิจกรรม ซึ่งเป็นผลผลิตจากโครงการ ให้ถูกนำไปใช้ได้จริง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้กิจกรรมของเยาวชน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยสนับสนุน

7). ควรมีการดำเนิน โครงการ ในลักษณะเดียวกันกับกลุ่มเป้าหมายอื่น นอกเหนือไปจากกลุ่มเยาวชน

3.2. ข้อเสนอแนะต่อการบริหารโครงการ

1). ควรมีการขยายระยะเวลาในการอบรม ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนิน โครงการ

2). ควรมีการทำข้อตกลง กับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ

3). การวางแผนและดำเนินโครงการ ควรจัดให้มีผู้ประสานงานระดับจังหวัด เพื่อเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานตามโครงการในระดับจังหวัด อาทิ การรับเรื่องร้องเรียน การให้คำปรึกษา การเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ หรือการให้การสนับสนุนแก่เยาวชนในการดำเนินกิจกรรม